

Sari Essayah kd ym.

Toimenpidealoite kotimaisen voimalaitosveron valmistelemisesta

Eduskunnalle

Energiakriisi on nostanut energiayhtiöiden voitot pilviin. Useat puolueet ovat aiemmin esittäneet voimalaitosveron tai ns. windfall-veron käyttöönottoa. Esityksissä voimalaitosvero koskisi lähinnä päästökauppajärjestelmästä ansiottomasti hyötynyttä voimalaitoksia sekä muita energiatukiin perustuvia ylisuuria voittoja.

Kataisen hallitus antoi esityksen ns. windfall-verosta (HE 140/2013 vp), jolla oli tarkoitus leikata sitä verohyötyä, joka on syntynyt viranomaissääntelyn seurauksena. Esitystä ei voitu tuolloin toteuttaa EU:n valtiontukitarkastelun keskeneräisyyden vuoksi. Kataisen hallituksen esityksessä valittu veron kiinteistöveropohjainen malli tarkoitti, että vero olisi kohdistunut noin 80-prosenttisesti vesivoimaan.

Voimalaitosvero tulisi ottaa uudelleen tarkasteluun. Sittenmin Suomeen on rakennettu huomattavasti tuulivoimaa ja valtava määrä on rakenteilla. Suomi onkin yksi Euroopan nopeimmin kasvavista ja houkuttelevimmista kohdemaista tuulivoimainvestoinneille. Fingridin mukaan liittytäkyselyjä kantaverkkoon on tehty peräti 1 100 kappaletta. Tämä vastaisi tehosta riippuen noin 20 000—30 000:ta uutta tuulivoimalaa. Paine näin voimakkaaseen tuulivoimarakentamiseen ei ole lähtöisin kotimaisesta energiantarpeesta. Taustalla on mm. EU:n hiilineutraaliustavoitteet sekä Saksan päätös luopua ydinvoimasta. Tällä hetkellä kaikista toiminnassa, rakenteilla tai suunnitteilla olevista tuulivoimaloista ulkomaisen omistussuuden arvellaan olevan jo noin 80 %. Tuulisähköstä ja tuulella tuotetusta vedystä on tarkoitus tehdä ulkomaalaisomisteinen vientituote. Tuulivoiman haitat jäävät Suomeen, mutta voitot ja hyödyt ulkomaisille omistajille.

Tuulivoiman merkittävä lisärakentaminen aiheuttaa ongelmia sähköverkon toiminnalle. Maatuuvoima ja siihen liittyvät tie- ja sähköliittymät aiheuttavat pysyvää metsäkatoa, rikkovat ekologisia käytäviä, heikentävät luonnon monimuotoisuutta ja aiheuttavat maisemahaittoja. Metsäpinta-alan väheneminen vaikeuttaa maankäyttösektorille annettujen nielutavoitteiden saavuttamista. Alle kymmenen voimalan tai 45 MW:n hankkeilta ei Suomessa vaadita lakisääteistä kokonaisvaltaista ympäristövaikutusten arviointia. Voimaloiden perustukset jätetään maahan, sillä purkaminen maksaa.

Tuulivoimatuottajat eivät myöskään miltään osin vastaa säätövoiman tuottamisesta ja sen aiheuttamista päästöistä. Joidenkin arvioiden mukaan lähinnä tuulivoiman vaatimien kantaverkkojen lisärakentaminen ja vahvistaminen maksaa jopa kolme miljardia euroa, mihin tuulivoimayhtiöt eivät nykymallissa osallistu. Tanskassa on valmisteltu lakiesitys ns. tuottajamaksusta, joka velvoittaa uusiutuvan energian yhtiöt osallistumaan kantaverkon vahvistamiseen.

Toimenpidealoite TPA 137/2022 vp

Uusi voimalaitosvero tai tuottajamaksu tulisi suunnitella siten, että se ottaa huomioon energiantuotannon sähköverkolle, luonnolle, paikallisille asukkaille ja Suomen julkiselle taloudelle aiheuttamat haitat. Verolla tai maksulla voitaisiin kerätä verotuottoja vuositasolla vähintään 100 miljoonaa euroa.

Aloite sisältyy kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjettiin vuodelle 2023.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin energiantuotannon ulkoishaitat huomioivan voimalaitosveron tai -maksun valmistelemiseksi.

Helsingissä 18.11.2022

Sari Essayah kd
Antero Laukkanen kd
Päivi Räsänen kd
Sari Tanus kd
Peter Östman kd